

„UNIJA“
(Weekly)

The only Lithuanian
News paper published in
New York. It has a large
circulation in the United
States and Europe.

Rates of Advertising.
One inch once \$1.00
" " half yearly 6 00
" " yearly 10 00

All communications to be
addressed to:

M. TWAROWSKI
25 Allen St., New York.

UNIJA

New York, Subatoje 21 d. Wasario men. 1885 m.

„UNIJA“

Išleista kožną Subatą
kasztuoja ant metu \$2 00
" puses .. 1.25

AUROPOJE

kasztuoja ant metu \$3.00

APGARSINIMAI

kasztuoja ant metu \$10.00

pusės .. 6.00

už vieną silki 1 00

Grom tas prasome siust

ant v-rdo

M. TWAROWSKI
25 Allen St., New York

N 6.

Ižduotojas ir Reditojas M. Twarockas

M 2.

MOKSEAS.

Du kiti mokslai ranka, kelkit isz purwo.
Weskit in szwiesia isz tam-tu urwu!
Dz kyt namis ranka brolej, pryglaukit,
Muu tamsybe ir s kaita bauakyt.

AGLE.

Kas nera girdejas szauinius zodzius mu
su garbios dajnes, szaukianezios broiams:

„Jau ezesas dydys akis pratrinti
Ir szwiesia mokslu wysienis pazinti —
Mes pasylikia no wasu wieny,
Ar-gi bebuisu tamsybej seny?
Man betgi regis, kad dwase pakils,
No sunkans miego ji ilgo pails,
O brolej mano prades dirbineti,
Aplink szwiesybe mokslu netingeti;
O kajp pazinst mokslu geruma,
Taj tad pajusit szyrdij stipruma.“

Zodzej ir lukejimaij dajnes iszsyplilde.
Szendien latuwiniukaj ir latwej gana apsu-
krepupinasy ape atgajwiniama zmoniu dwa-
sios, ir eme ziuirinet i mokslus. Bet koks ira
dydelys nesutarimas latuwiniuku tame dajg
te? Wieny taria moksla ir apszwietima es-
ant lygiu su maskolinimu, wokitinimu ar
ankininimu latuw-latwii (tajp daugumias po-
nu ir kuningu Prusuose, Ziamajtijoje ir La-
tuwoje kalba), tajgi jie apszwietimon ikrau-
polityka, o kity wel moksla krauma i wienu
dajgta su tykeimu. Musu kuningaj ir neku-
tie rasztininkaj (p. Miglowara ir p. Sauer-
wejnus) szniaka, kad rejk pirmiausej rupin-
iesy ape tykeima, o per taj parejsys ir mok-
slas. Tajgi matome, ka l daugumas apszwie-
taju at ma no mokslu jo tykraji pawadini-
na; nes mokslu pawadinynu (jeszkiniiu) ira
eszkojimas tejsybes.

Kitakart zmones neturejo tokiu mok-
slu, kokijs mias szendien turime. Pazwelg-
time tyktaj trumpaj i juos. Inkime *aritm.*
ika. Kajp kurtas ir nebilyz zmogus rokuo-
na ant pirsztu, tajp daro ir miszkinej zmo-
nes. Juk ir skajtlej 1, 2, 3 ir tt. gawo sawo
warda no pirsztu ar no rankos. Tajp Zulu
wadyna 6 — *talisitupa* (wienu ranka ir
tyksztis), o 5 pas *Tamanakus* wadinasy —
„wysa ranka“. Ir musu sentewej nekitajp
skajte kajp tyk ant pirsztu ranku ir koju. Ir
szendien mias turime skajtlinius wardus, pry-
menanczius ana sengadyniszka rokawima.
Musu *dwy-deszymi*, *trys-deszymi*, *penkes-*
deszymi ir tt. — rodo, kad ir mias kitakart
skajteme deszymtinys, sudedamy pirsztus
wienos ir kitos rankos. Zenklus del skajtlu
kajp taj: 1, 2, 3, 4, 5 ir tt.) Auropos gy-
wentojej paeme no arabu, o tie wel gawo
os isz Indu ziames.

Miernot zmones pradejo sawo kunu, taj
gi itguma jie mierawo zingsnejs, sprindzejs,
plasztakomys, o augsztuma sieksnejs, taj ira
tuomy, kiek patys galejo iszsiekt. Szendien
mias rokuojame daugiausej ant pedu. Pran-
cuzaj per rewolucija 1789 m. inwede nauja
miera wadynama *metru*, ir moksliniukaj wy-
sur mažne ta miera pryima per jos patogu-
ma. Norint ta miera ir prazutu, ja mokinty
zmones be bedos aprokuotu ir wel atnaujin-
tu. O swarajs swere jau grajkaj jr rimenaj-
jie-gi turejo ir swarstykses (wogas). — No
to zmones emesy mieruot intary arba intal,
pa dajgtu ir ziames, ir tajp gawo moksla
wadynama *geometrija*. Pradze to mokslu ga-
wo grajkaj no egyptiszku ir babiloniszku
kuningu; garsus grajku pilozopaj Talis ir
Pytagoras parsynesze ji isz swetur, ir pa-
lengwa tajp tape iszgerintas, kad ir mias da
szendien tojame kningas grajko Euklido

Bet jau egyptenaj ir indaj prasymane
zenklajs zymet nezynoma dajgtu dauguma,
kada sakome — „kas-zin-kiek“, o isz to at-
syrado ir iszsytajse per itgus miatus moks-
las wadynamas *algebra*. No Indu ta pirmu-
tyny moksla parsynesze arabaj, o 17me an-
ziuje galwiny Dekartas algebra prytajkino
prie geometrijos, o paskuj darbaj Galilejo
Njutono ir Lajbnico padejo pamata szios
dienes augsztajaj rokundaj (integraliszka,
jaj ir differencijaliszkajaj).

Gadyneje Aristotelo (382 - 322 m. pr-
gimstant Kristuj) grajkiszca gimine isz
mokslu *kwizikos* zinoj, kad dajgtaj krinta
wydurziamio link, bet moksluj pamata pa-
dejo Arkimedas iszrasdamas, kad ir wysos
daleles dajgto swyruoja in jo wydury, ir pa-
duodamas nauja paziura ape plaukanczius
dajgtus. Tas mokslas wyduramzij tarp krik-
szczioniu prazuwo, ji muims isztajke muame-
donis. Paskuj garbusys Galileji atrado gy-
wendamas Pizos mieste Italijoje istatymus
perpendikulos (pendulo), norint taj jau zy-
nojo pirm 6 szimtu miatu Ibn Junis ir kity
murinu astronomaj, ir paaszokino moksla a-
pe judeima ir pajiega. Garsus Toricelli ap-
rokawo sunkuma oro ir iszrado *barometra*,
o Stewinas isz Bruges aprokawo paralelo-
grama pajiegu. Pilozopaj parejo ant mislies
ape buwima prytraukimo pajiegos, matida.
my, kajp magnasas traukia pre sawias gele-
zy. Po to Njutonas iszrokawo, kad ir swyra-
wimas dangiszku gumulu arba kunu wienas
kitop ira niekas kitas kajp tyk prytraukimo
pajiega, ir aprokawo kialis zwajgzdzin, o

tajp sutejke swietuj supratima wysatos ista-
timu. Musu dienose ira dydziausiu iszradi-
mu moksliszku neprazuwimas o amzinumas
pajiegu; uz taj daugumas eme jeszkot pajie-
ga, kury amzinaj iszlajkytu judeima (perpe-
tuum mobile). — Ape *garsa* grajkaj jau zy-
nojo, kad jis bega ore wilnimys, ir Pytago-
ras iszrado aritmetikiszka tajsykle, kuriu
aprokawo nauju intajsu *monokordu*. Bet tyk
nesenej moksliniukaj aprokowo grejtybe
garso. — Ape *szwiesos* atsypindejima sen-
tewej zynojo wartodamy sawo lygius ir in-
dubusius zerkolus, jie zynojo ir wejkiama
lekszto styklo. Bet tyktaj 17me szymtmetije
Utanduose kas-zyn-kas insymane sudet du
dubius arba leksztus stiklus, ka nugirdias
garbus Galileji padirbo *teleskopa* arba ziuuro
na, per kury pamate daug akimys nematomu
zwajgzdzin, kajp taj menesius Jupiterio, ir
pakele pamiszyma tarp moksliniuku duoda-
mas nauja paziura in pasauly. Neuzilgu po
to atsyrado ir *mikroskops*, ir zmogus sa-
wo akimys regejo pirma nej regetus nej gir-
detus stebuklingiausius dajgtus. Iszyziureja
i laumes juosta moksliniukaj gawo supraty-
ma ape iszsydeloima baltos szwiesos in wy-
sokius kalierus arba darynius. Pradzioje
myslyta kad szwiesus dajgtaj kajp antaj
saule iszmiata isz sawias szwieses skelaudes
ir dalis, kurios ir ant ziames atlekenczius,
bet paskuj tape pryintas mokslas ape grej-
tas ir mažas szwiesos wilnys oru ejnanczes
tajp pat kad wilnys kad plaukia waudenimi-
Atsyrado intajjas *spektroskopas*, kurs gelb-
ti suprast taj, isz ko tolymiausios zwajgzdes
ira padarytos. — Zerkole jej su'trauksy in
wydury szwiesia saules, taj ta szwiesia uz-
diags medy, drabuzy, popiera, taj matyda
zmones atspejo, kad *sziluma* klauso tu pa-
eziu gawtos (noturos) istatimu kajp ir szwie-
sa. Kad zmones prasymane mieruot *sziluma*
radosy *termometras*. Paskuj wel rado mok-
sliniukaj, kad sziluma ira persymajnauty pa-
jiega: tajp taj kugis waromas karszto garo
musza gelezy-iki ja wel uzkajtina ir tajp su
karszeziu wel atgrizta ir szwiesia. — Prysy-
dejo naujas mokslas ape *elektra*. Jau sente-
wej mate, kad patrintas gentaras prytrauke
sziauda. Magnasine adatele (*kompas*) seniau
rado Kinaj, o wyduramzije jinaj sužadino
kelones marenys. Dabar turime elektrisz-
kas maszynas, ir wyraj kajp Volta ir Galwa
ni iszmokino kemiszku kialu gaut elektra;
Pagirtasys Pranklinas parode ząjba esant
tyk kibirksztimi elektros. Kad Ojstedas su
sawo srowine wiela (dratu) atsnkdamas
magnasine adatele szartino elektra su mag-

nasu, tuojau mokslininkaj pramane telegra-
pus ir tt.

Isz moksto kemijos sentewej mažaj ka
iszmane. Grajkaj myslijo kad wyskas ira pa-
daryta isz 4 gajwalu (pirnaseziu), o tokejs
gajwalajs sake esant ugni, ora, wandeni ir
ziame. Wyskas pagal ju nomone susydeda
isz mažiausiu krysleru (*atomu*). Grajkaj mo-
kejo isz rudies iszwirint metola (nauge), isz
sodos ir smilties mokejo nuliet stykla, tajp
gi wary plaudamy acetu gaudawo kryszpo-
la. I grajku pedas ejo arabu ir krikszczioniu
alkemistaj, kurie tykedamy in atmajungu-
ma materijos (medegos) wysa gywenima
perlejde prie karsztu pecziu, noredamy nu-
liet auksa. Sawo tokejs tardymajs jie atrado
alkogoli, amonijaka, sierini diagala. Pirmas
zingnis naujos gadynes buwo iszguldymas
degimo, rudijimo ir kwepawimo. O paskuj
prasydejo brangintinas radimas amžiuumo
materijos (medegos), kury atsymajno tyktaj
sawo pawydale.

Isz mažo prasydejo ir mokstas ape gy-
wasti (*biologija*). Prastas žmogus papras-
taj žyno wardus, powyziu ir paproczius gy-
wuolu ir augmenu (žolu ir medžiū) sawo
kraszto. Ir sudejima gywuolu jis žyno tiek,
kiek juos susymedžiojas paskerdže ir iszžiū-
rineja. Platesne žyne ape sudejima gywuolu
ir žmogaus (*anatomijs*) prasydejo prie
mineto Aristotelo, o Hipokratas ateme dak-
tarystes moksla, no kuningu ir burtininku
gydydamas ligonius liekarstomys ir dijeta.
Welaj žmones atrado skirtuma tarp gyslu ir
nerwu (dirksniu), itgaj tajpogi nesuprato to
jog kraujas tur kune sawo aplinkini tekeji-
ma, iki garsus Harwey taj pastebejo. Aul-
kui eme mokslininkaj suprast kwepawimo e-
sybe, skilwio wirinima ir beginejima srowiu
per nerwus (dirksnis). Tyrynedamy audek-
lus kuno, eme wartot mikroskopa. Mokintas
Linejus tajp padalino gywuolus ir augmenis
kad kožna naujej rasta, nors nej wardas ne
butu žyonomas buwo galima prydet prie jau
žynomu wejslu ir giminiu. Ant galo mokslin-
inkaj pamatia panasuma wienos wejsles in
kita susytajse pažiuura ape užaugimaj gywuolu
ir augmenu isz wieno topszio arba kialmo
[kajp mokina Zofroa Sent-Ileras ir Darwi-
nas).

Galas bus.

MOTINA IR DUKTE.

Apsakas E. Wicherto.

Tasa.

Magde nelauke jo atsakimo bet prysy-
artyno prie senio, tebewerkenczio pas graba
ir iszwele ji laukau. Jis rejkalawo kad ku-
ningas butu i palajdotuwes pakwiestas, ir
skundesy kad grabas esas padirbtas isz blo-
go medžio. Pawaldimo raszte buwo pasakya-
ta kad walditojas žiamas tur palajdot duo-
nininkus, uktaj dabar wyskas parejo ant to,
kajp Urte myslijo ape „patogu“ palajdojima.
Ji taresy kad cze klebonas ne butinaj esas
rejkalingas, juk ir be jo esa galima giedot.
Jonas prasze jos, kad ji i niekniekius nežiū-
retu. Bet ji atsyliepe: Tu galy geriaus pasy-
melst ne kad klebonas, o taj ir nieko nekasz
tuoja. Nerejk klausyt užsymetimo. Jagu asz

pasyduosiu szy syki, taj ir paskuj rejkalaus
no manias daugiaus ne kad pryder.”

Ji atkakli ir pasyliko. Pirma syki Jonas
mažuma susygedo del to, kad jo žodis na-
mie nieku buwo. Bet Magde sake sy tiek sa-
wo algos iszlajkiusy, kad ji galesinty iszpil-
dyt nora senuczio, uwejo pas klebona ir už-
kwiete ant kapu kad atejtu.

Po pakastuwiu Magde pasyliko da wie-
na diena; Urte buwo ja tajp itgaj ant waj-
sziu iszprasziusy no samditoju. Pritykimas
motinos prie dukters ir dabar buwo szaltas;
bet Magde pasyrode ramesne ir twarkesne
sawo pasygelime. Ilgesnys pagywenima
tarp turtingu wokiecziu jaj sutejke sziek-tiek
sumatumo. Ji sawia saugojo ir stengesy. Ant
jos wejlo buwo pastebimas nepajudamas
kurs gal buwo parejas is prysypratinimo; o
jos melinos akys galejo but labaj iszkalbiri-
ngos, ir kad burna su pilnom s lupomys ir
žybancejys baltajys dantimys norint mažuma
prasyjuoke, apsyrejszke jos wysas mejlincu-
mas. Ji nesziujo plaukus supynus i kasas ir
sudetus in wajnika, ir latuwiszka jeke, bet
jopke buwo pailginta kajp miestuose ir ap-
link kakla ejo apikakle, kokia galima ira
nusypirkt mieste. Toks sumajszimas tautisz-
ko ir miestiszko aptajso jaj labaj prytko ir
ja tarp kitu pažymino. Jonas tyloje negale-
jo atsygant no padywu, kajp atsymajniusy
buwo ta prieszginga merna.

Magde itgaj wajkszcziojo darže, apžiū-
rinejo kožna medi ir kruma ir tartum džiau-
ges isz senu pažystamu, kurie eme pawasa-
riop linksmej žaluot. Po pietu Jonas atsyra-
do pas ja. Jinaj trauke ji galingaj, nors jis
taj iszguldinejo wysaj nekaltaj. „Asz nore-
cziau dar syki megint su tawim Magde susi-
draugaut, tare jis. Asz nežynau kas tawia
tajp ipykino priesz mane. Bet dabar mias
jau palikome kelejs miatajs senesny ir gali-
me pasyszneket iszmingaj. Jej tu turej
piktuma ant manias, užmirszk ji ir tykek
man, kad asz wysumet tau giaro welijau.
Tu juk esy wienajte dukte motynos; taj juk
ira labaj skurdu, kad tu daraj tajp kajp kad
tu cze nepryguletum, ir lejdy žmonems lie-
žuwaup ape sawia ir motyna. Del tewystes
gal asz tau asmi per jaunus — dabar dau-
giaus ne kad pirm treju miatu. Bet man ro-
dosy, kad mudu galime sutykt, nors asz as,
mi patim tawo motynos, ko asz atmajnyt ne
galu. Asz negalu pasydziaugt isz gywenimo
jejgu tu su mumys nesusygerini”.

Jis jaj pratiese ranka ir žiurejo i ja wy-
saj nuoszyrdžej praszidamas. Magde klau-
sesy jo kantrej, kartajys tyk blakstienajys
mirkeziodama arba lup is stypriaus sucziaup-
dama. Jis tykraja kad lauke mejlino atsaki-
mo ant sawo pakalbinimo. Bet ji tylejo ir
skabe kwietkas isz wajnikelo nuskintu bez-
du. Po walandos ji pažiuerejo i ji, bet tartum
pabugus tuojau wel akis nulejde. Jo skruos-
taj žajbo grejtumu paraudonawo.

„Ar tu man netury nieko pasakyt? klau-
se jis.

Ji papurte galwa.

„Nieko Magde?”

Ji sudraske wajnika. „Asz nenoriu!” ji
susuzuko ir nusysuko. „Asz paty użynau

kas man tuomet atsytyko — bet asz no to
negalu atsykratyt. Mano motyna... Bet
asz nesakysiu nieko — ji ira tawo paty. Ma-
ne lejsk! Taj wys tyk ejna pikty. Ryto asz
gryžsziu in miesta atgal ir tuomet...” Jo
balsas tape raudulingas. Ji grejt kelus žing-
snius uwejo kleties link. Ten ji wel apsyso.
jo. „Bet nesytykek, tare ji, kad asz bucziau
tawo priesziinke. Tyktaj tokiu kajp tu no-
ri... ne, ne! Geriaus neprietelyste!” Ska-
binaj atsytolindama ji užtrenke wartelnu
daržo paskuj sawias.

Wakarop senasys Endrajtis pakel-
trenksma del to, kad ryto Magde wel iszwa-
ziuos. Jis buwo myslijas kad ji pasyliko pa-
ji, nors nieks ape taj nesznekejo. Jis buwo
wysaj silpnos galwos palikias ir gnodesy,
kad jis tures nusybajgt wysu aplejstas. Ska-
gine jis tajkyt negalys, o ukininke welijau-
jam kapu geriaus szendien ne kad ryto. Bet
jis norys matyt ta, kurs spirsys kad ji met-
gajte aplejstu! Nieko taj nekajte kad Mag-
de paty priesztarawo. To jis nej puse amies
nesyklause ir tyk szauke pakeldamas kumst-
„Argi taj žmones! Jie ateme no tawius ži-
me, prarija tawo palukius, hepia tarmas
swetimiams žmonems, o kad tawo senuty
ira susenejas ir ligustas, taj tu jam netur
duot pagialbos! O cze jie wien tyk melda
ir gieda ir barsto Diewuj smiltys in akis.
Ar taj ne begediste?”

Urte ireme rankas i szonus ir tare: „Ka-
gi tu nori? Ar asz atkalbinejau tau Magde?
Jejgu asz nenorejau tuomet kad ji sleptus
pas senuczius ir prieszintuosy sawo tyka-
motynaj, taj dabar kitajp ira. Ji uža go-
swetur pasymokino, kad rejk klausyt. Ma-
ji butu namuose ar sugadi. Už taj prytyka
jaj gryžt namon ir atlykt taj, ka ji ira ka-
ta sawo artymiausiems. O jej ji to nem-
taj nera musu kaltybe.”

Magde regimaj buwo dydeloje bajime
„Asz negalu, tare ji, Diewas žyno, kad
negalu”.

„Dabar pats girdi” szukterejo žmonis.

„Už taj kad ji bijo jusu pykto apsy-
mo, tare senys; už taj kad ji ne kajp ku-
kis —”

„Ne, ne!” iszsys oko Magde. Isz tie-
ne”.

„Taj kogi —” klause senys wysaj
majszytas, juk asz tawo senutys”.

„Tawias ji ne daugiaus gajles kajp
no szunies”, apjuoke Urte.

„Motina —! szukterejo Magde. Bet ji
grejt atgawo dwase. „Nej tau nej man
bus geraj, kad mudwi abi...”

„Ko, ko?” reke Urte suszižinta. Pa-
sakyk, kad tu nenori turet motyna ir pa-
wy”.

Magde rankomys uždenge wejda
werke. „Diewe, Diew! dusawo ji. Jonaj
lejsk, kad mane pryspirtu cze pasylik-
butu mums wysiems nefajme”.

„Man taj tinka, kad tu cze pasylik-
tare kalwajtis stowedamas durese; patol
nesykiszo i gincza. Asz jau szendien ta-
kalbinau”.

„Ir tajp tiesiog tur but, liepe Urte.
mania tur žmones apkalbinet, kad asz
weliju seniuj gywent! Jis juk pats szau-

ulycze. Asz to noriu: tu gryżsi namon!"

„Kad to tu nori, tare Magde atsystoda-
ma, tada berots. . . . Asz jau norej rupin-
siuosy ape senuty. Bet neužmirszk, kad tu
paty to noreje!”

„Koki taj szneka, bareny Urte. Ar tu
Jonaj supranti isz to nors žodi?”

Tolaus bus.

MUSU BAŽNYCZE N. YORKE.

Nedelos dienoj, 22 was, Naujo Jorko
latuwininkaj ir isz aplinkes suejo gana dyde
lame skajtluje i susyrinkima pabažaitije ant
kertes Stanton ir Forsyth ulicziu del apszue-
kejimo gana swarbiu rejkala. Prez. W.
Džiankauskas apskelbe ant pat pradžios,
kad szendien rejks atlikt tris dajgtus: 1)
Kn. Klimeckis, sake jis, gawo žyne no Kar-
dinolo, kad latuwininkaj i Nauja Jorka gaj
parsywežt latuwiszka kuninga, ir wysa baž-
nitiszka latuwininku rejkala atydawias del
sudawadiimo lenkiszkan kuninguj. Už ta-
kn. Klimeckis prezidentuj žiankauskuj ir
pasakias, kad jis parkwies latuwiszka kuni-
ga i sawo parapija, jeju latuwininkaj a)
apsyims kn. Klimeckij kožu miatu moke
1000 dol. kajpo alga latuwiszka kuningo;
draugiste broliszkos pagelbos wardan szw.
Kazimierio turinti duot paranka, kad para-
pijij neiszmokant ji rejkalinga suma iszmo-
kesianti. To negana. b) Latuwininkaj tur
imt puse skolos lenku bažnicios ant iszmo-
keimo, tajgi mums prypultu 6000 dol. Tam-
met latuwininkaj kožu antra nedele turesy
sawo suma ir sawo kolekta. c) Latuwinin-
kaj skirimaj mokes už žwakes ir kitus baž-
nytinius dajgtus - 2) Prezidentas nurodias
sunkembes del pryemimo tokiu iszlyga pry-
dure kad latuwininkams iszmokejus skola
bažnicios lankaj wienok latuwininkus isz-
szluos kada panoreja lankan su szluota isz
bažnicios; berots kn. Klimeckis sakos su-
tyksias su musu kuningu, bet kas žyno kajp
tolaus butu. O ir taj newyskas. Kad mias
mokame skola ir alga sawo kuninguj, kam
gi musiszkis turetū but tarnu lenkiszkojo?
Už taj, man regis, tēse prezidentas, rejkes
apsyžiuret ar ne geriaus butu, jagu latuwi-
ninkaj pasydaryt skirimaj no lanku sawo
latuwiszka bažnycze su sawo wargamistra,
giedotojejs ir kuningu. Juk kožuas cze gy-
wenantys latuwininkas mielaj atyduos sawo
wienos dienos uždarbi, o to mokeszio isz-
tektu ant musu bažnicios rejkalo. Taj ira
antras klausimas szendien keltinas. — 3)
Ant galo kn. Czižaukas isz S. Bend Indija-
noj atwažiuos ant szw. Kazimierio ir subus
cze nedela — už taj kajp rejkes surinkt pi-
ningus rejkalingus del pargabenimo to ku-
ningo? Taj ira paskutinysis szios dienos klau-
simas. — Po to prasydejo kalbos. J. Andru-
kajtis nurode sunkuma sznekeimo ape swar-
bius rejkalus neturint piningu kasoje. — Kaz-
Anckajtis ragino brolus, kad tewyne sawo
ne mintu kojomys palikdamy tarnajs lanku
ir lankus szelpdamy. Mias turime sawo rej-
kalus, už taj ir dirbkime kas mums pryguli
jau nebesame wajkajs, kad mus swetimy wi-
lotu ir gaudinetu. Už taj skirkimesy no lan-
ku ir darykiam sawo bažnycze. — A. Anc-
kajtis sake, kad ar budamy su lankajs ar su

kitajs mias wys mokesime pininga; dykaj
musu nieks niekur nelajkys. Bet kad mias
busime sau wieny, musu wientu bus kolekta,
ir mias piningus desime ukwatnaj, nes desi-
me del sawias. Ir iki sziol mias dejome pini-
gus, bet jie nužuwo; musykriwidijo daug
žmoniu per iszwažiuwimus kuningu. Lankaj
rejkalauja, kad mias jiems mokedumem 6000
dol., o iszmokeja kur liksime, jeju lankaj
mus iszwarys? Patol mus lankaj wysur ap-
juokia, o ka jie darys musu piningajs pasy-
puoszia?! — Pr. Baczinskas: Brolej! Kas bu-
wo kalbama ape latuwininkus patol? Mias
žedna nedele ejname i lanku bažnycze ir
mokame kolekta; lankaj gi ne ejna i bažni-
cze ir nemoka, o wienok jie giriasy patys
iszmokeja daug sawo skolos. O kad mias už
mokesime 6000 dol., taj ir tada lankaj gir-
sys, kad jie wyska iszmokeja, o mus lazdo-
mys iszmuos isz bažnicios. Lanku buwo
pradže, ju bus ir pabajga. Musu szendien
ira mažaj, bet kad turesme bažnyce, cze
wysy trauksys. Atwažiuawusysis isz Latuwos
ras pas mus globa. Prusaj, ajryszej, italaj, —
wysy sau gywena. Tyk ir mias istengsime
Parodykime, kad mias nesame „pagonajs”,
kajp mus wadyna lankaj. Mias turime mels-
tiesy, idant Diewas lejstu mums padaryt
wienybe latuwiszka, bet ne latuw-lankiszka.
— A. Awizienis: Latuwininkus iszgaudo pa-
lokaj; mias wienas wieno nematome, kožuas
ira užgluszias. Ar gi mias negaline wyska
del sawias turet? Ejname ant szlubo i sweti-
mas bažnyczes, ten ir wajkus kryksztijame.
Kodel gi mias negaline pasydaryt gražu gy-
wenima del sawias?! Lankaj renka ir no mu-
su piningus, o mus piningaj prapuola. Mias
rinksime piningus ant mitingu, o nežus nej
skatikas. Cze wysy mokes noringaj, o atsyr-
ras tokie, kurie ar mirdamy ar tajp isz ger-
ros szyrdies duos ir 100 dol. Darykime sawo
latuwiszka bažnycze! — A. Bindokas sake,
kad piningus latuwininkaj jau renka no 4
miatu; pradžioje lanku kuningas sake, kad
atsyradus 100 mokancziu latuwininku par-
wažiuosys ir latuwiszkas kuningas. Pats ma-
cziau kajp wienu syki latuwininkaj imokejo
30 dol. Bet ar mums kuningas parode, kiek
ira no musu sueja piningu ir kiek ira mokan-
cziu žmoniu? ne!! Už taj turime wieni be pa-
gelbos lanku kuningo ejt sawo rejkaluose
prie wyskupo ir kardinolo; lankaj mus wys-
sur užbega. — J. Szlupas: Brolej! džiangs-
mas ima, kad mias jau wieny, be swetimū
kiszimos i mus tarpā norim ir galim gywent
Besydraugaudamy su swetimajm mias ir sa-
wo žiames walnybe prastojome, ir szendien
daužomes po swieto pakraszczius, pelnidamj
sunkej duona. Kad butumeme wieny gywe-
nia, neilejdia i sawo tarpā swetimū, gal ir
szendien walnoj Latuwoj užs dirbtumeme
leugwiaus geresni gywenima ir turetumeme
apszwietima. Berots mias galletumeme kan-
trakta padaryt su lankiszka parapija, kad
lankaj mus isz bažnicios iszmuos negaletu
bet ar turesme pelna 6000 dol. skolos moke-
damy už siana, apipuwuse bažnycze prieg-
tam mias mokesime alga ne sawo kuninguj,
bet lankiszkan; isz 1000 dol. kas žynu ar
gaus musasy nors 500?! Kam gi tur musu

kuningas bucziuot rankas lankiszko tureda-
mias sawo geresnē parapija. Ant galo atsyty
kimaj Szeandorije ir tame mieste rodo, jog
rejk but atsargiems su „marcziomys ir mo-
czekomys, musu draugajs. Ar tajp ar kitajp
mias turime moked dydelu piningus; bus ge-
rians, kad mias nors kitiems daug mokeda-
ir sau daug darysime. Taj ira dydelys žing-
nis kury žengiam, bet geriaus taj sykiu dar-
ryt ne kad abejojant del sawias nieko neda-
ryt, o tyk kitiems tarnaut. — Tyk J. Rasz-
kauskas ir A. Kawalauska sznekejo priesz
atsyskyrima no lanku Tada taj prez. Džian-
kankas sake, kad klausimas ape atsyskyri-
ma latuwininku no lanku gal but pabajgtas
nes mažne wysy tame sutinkame. Buwo cze-
kas kada isz wien ejome sa lankajs, o jie ap-
gautynejo mus ir toj pacioj troboj kajp
susyrinkima lajkant žwakes iszgesmo, wysy
atmenam. Daug lanku ira nekantenu taja pa-
rapija, už taj lanku daugis prie musu glaus-
damos atmokes mums ka mias jiems snki-
s ome. Ape taj kur sawo bažnyce ej rasime
wieta, ir kur sawo kuninga pargabensime,
kita syk sznekesime. Atsyskyriame no lanku.
Tegal ir tajp buna. Mias ir wieny esam stip-
rus kajp aržuolaj. — Po to pakilo karsztas
ginezas del piningu. A. Wiszniauckas: Mias
patys wysy pykta darome, nes su swetimajm
brotanajm, o tarp sawias nesutinkame. Mu-
su piningaj karczenosear pas lojerias, o to
nedarydamy turetumeme kuningas, gazietais
ir tt. Mias „grinoriu” negelbime, bet metame
i purwyna. Jagu turetumeme wysy kunge-
les ir kiek mokame isyras ydintumeme, taj
wysumet galletumeme žynot, kiek jau ira su-
deta. O dabar kada rasztu nera, mias galime
kita ir be rejkalo apkaltet. Mias dejome jau
bene 4 metaj piningus o kur jie? tegul kas
norint juos parodo, o ganes musu dabarnik-
szecziam rejkalam. Mias szaukiamesy prie
musu piningu. — Sekr. prot. A. Kawalauckas
sake, kad senowes piningu jis tur mažuma,
Maczys ir Pr. Kawalauckas. Bet nesudedant
juos pas kasieriu, wejas iszneszioja ar iszsy-
barsto. No musu pernakszeio pirmo susyrin-
kimo kasoje ira 5 dol. 25 c., kolektorej su-
rinko isz N. Yorko 20,70; Brukljne 16,90;
Jersey City 9,60; taj padaro sysiu 51,85 d.
[bet pagal mano sudeima iszejtu 52,45 dol.
J. Szl.) iszduota isz to ant sekr. rejkalu 25c.
už praszimus pas wyskupa 6 dol.; už knigas
sekretorius 4,5; už postkartes 1,80 isz wy-
so 12,55 dol. Už taj kasoje liko 38,33 dol.
(o pagal mano aprokawima turetū but 39,90
dol. J. Szl.) Pakilus balsams ape sujeszkoima
senowes piningu, A. Bindokas sake, kad pir-
miausej latuwininkaj N. Jorko deju pinin-
gus ant parsywežimo kn. Juszkewicziaus del
spawedes atlikimo, ir suejo 16 dol. antrakart
kad weže kuniga isz Baltimores, susydejo
30 dol. Bet kad kn. Koneza rejkalawo 100
dol., nej tu neeme o užrasze bažnycej. Bet
kitam miatuj atejus buwo tie piningaj iszlej
sty ant kuningo, o neprytekus prydejo drau-
giste Kazimierio. — Pr. Kawalauckas: Sun-
ku ira iszjeszkot senowes piningus; seny gy-
wentoje tyk isz galwos žyno, o rasztu nera
Turejo „Lutne” piningu, „Trajces” ira padety
banke, ir Maczys rinko piningus, kuriu dalis
ira pragerta. — Ant galo ape pargabeni-
ma kuningo ant szw. Kazimierio, toks kilo

sujudimas, kad sunku buwo ir sekt taj, kas susyrinkime dejosy. Pradžioje rejkalautakad kolektorej rinktu piningus, o paskuj sutarta padaryt korteles del pryėjimo spawieden. Wiszniasukas sake, kad 75 c. mokes wyriszkej, 50 moters o 25 mergos. Ant padarimo tokiu korteli ir prydeimo peczwietes draugistes Kazimierio buwo paskirty K. ir A. Anskajczej ir A. Kawalauckas. Ant to gusyrinkimas ir pasybajge. —

Szys susyrinkimas buwo skaudzej ugningas, sunku buwo prezidentuj suwest in reda uzkajtusius latuwiniukus. Ir tas susyrinkimas tur swarbuma be galo dydely. Jis parodo kad latuwiniukaj jau subrende ir ne nor kitiems tarnaut, bet gejdze wyska darit skyrimaj, wien del naudos sawo latuwiszkej draugijaj. Ir tajp musu latuwiszkoji dwase jau ir Amerikoje stiprinasy ir jagu latuwiniukaj ejs isz wien, o wyska darys sutikime, taj swietas pamatys, kad Latuwa susylaukas tajp pat pujkios atejtes kajp kad tur garbinga praejte. Tyk wyska dirbkime wiena szyrdze, wienu noru del tewynes Latuwos, — o pargalesme ir pikeziausius welnius.

J. Szl.

Negirdetiny dywaj.

Perejta nedele prabaszezius latuwianiskiskas parapijos Shenandoah apgarsino sawo wierniem, kad bažnyce, kury tyk toje walandoje pabajgta pasyliko, nugriaut o nauja ant tos wietos pastatyt. Skajtytoje ne mažaj nusydywis iszgirdia tokia iszminty selamoniszka ir gaspadorawima auksztaj apmlyslita musu prawadnyko. Bažnyce ira muryta isz plytu, tejsybe apriez langu bagotu ir iszmalawoimo wyduj, iziury wysaj prastaj ir be formos, kiek ji kasztuoje ir kiek ant jos surynko piningu, ira paslepta, ba... Bet griautie nauja Stukstautyni nama butu dydele neiszmintys parapijonu. Bet ka galy daryt kad jau permaža, nesutelpa wiernieji atsyskirt no lanku ir pasystatyt skyrimumu butu negražu, nepryderinucej, ir musu kunigelis nepawelitu ir užpikias iszbartu mus, o da ir pikta warda gautume: „latuwiszka parapija“ o gi kas butu su latuwiszku kunigu, beda, tas žynom kad mokitu mylet Diewa mus wajkus, paczes ir mus paezius, ir butu mums sunkiau paskuj pasiaust, ir atymt swetima moteri ir kur su ja iszbekt, nes suprantam geraj, kad kunigas latuwnikas wyska sudrutytu, ba dabar jaucezemes wysaj luosy po iszbegimo Baczkaucko, kuris ir bažnyczoje pagal altoriu ir už altorians dare szwentus, nes tada tas neprietelus kajp kada parasydawo mus kuniguj pamoksla o tas swetymajs žodžejs mus mokindawo. O jagu noretime prydurtie, taj ar but ne per geraj, ba kajp isz wieno galo durtu, taj isz kito griutu. Klauseme kožno iszmyntingo žmogar da mest po 25 dol. ir pirkt lankams garbe o kuniguj pelna, ar ka kita pradet?!

Parapijonaj Szenandorio.

Auropa.

Berlinas 20 was. Wokietija kaszkarts platina sawo galybe. Ji padare sutarima su karalu salu Samoa toki, kad ten wokieczej tures wyresnybiszkus patartojus ir pagelbininka karalaus. Bus ten itajsyta ir palicija

del apgynimo wokiecziu. — Tajpogi sutarymas tape padarytas su Transwaliszka republike Aprikoje.

Londonas 19 was. Ministra Wydaus Rejkalu susylauke pasiuntinystes no neturin czu darbo ir badu stimpanecziu darbininku, kurie rejkalawo kad wyresnybe duotu darba. Neturtas tarp darbininku Londone esas dydelys. Ministras atsake kad sunku esa duot pagelba; statyt waldžios namus neapsymoka. Wyresnybe žiuresynt a pagelbos draugystes negaletu duot czesine paszalpa, tajpogi emigracija bene duos palengwinima gywenime. — Ar taj ne juokaj? O delko ne nor wyresnibe daryt darbininka sawaldytoju žiames, fabryku ir kupezystes? Jeju kož nas turetu eze sawo akeija, taj ne tyk gautu alga už darba, bet ir dali ano tajp dydelo pelno, koki ima lordaj, žiamwaldzej, tirbturwiniukaj ir kupezej. — Anglijaj wyskas blogaj ejna: Gordonas prazuwo, Mahdi pryspaude Wolseley, Egiptas tiako Italams, o Ajryszej tariasy paskandyt akrotus ir dinamitu iszplajszynt waldžios namus. Anglija senėj tajp buwo nužiaminta.

Parizius 18 was. Nihilistaj eze nesenej lajke sawo czesni, daug buwo sweeziu. Cze ira apsygywenia daug nihilistu, kuriuos detektiwaj saugsto atsiusty isz Maskolijos. — Cze lajke nesenej sawo susyrinkima ajryszej ir sutare 15 geriausiu wyresnibiniu namu Londone iszardyt dynamytu. Sebraj iszysksyrste prysiekia, kad nusmaugs angliszka gimine už spaudima sawo gentes. Ar neprygu kad ir mias tajp pat pamyletumeme sawo žiames pryspaudejus?!

Genewa 19 was. Cze iszejna nihilistu gazietas „Wiestnik Narodnoj Woli“, isz kuriuos gauwame patirt kut nihilistaj pradžioje rupinosy daugiausej ape žmoniu apszwietima, idant tuo kelu galetu pargalet tyrionyste caro ir darbininkuj sutejkt lajme. O dabar nihilistaj slapta tajso sawo armija, kury sudaužiusy waldže caro suszauks pasiuntinius žmoniu ir jiems atyduos wyresnibe ant sudawadiimo. Taj gera mislis. Nesunku buwo Dekabristams atimt waldže 1826 m. no Mikalojaus, bet kas kaltas kad jie neturejo wienibes ir buwo atsytraukia no žmoniu? Kely aficierej su pulku žalnieriu numete Petra III, ir pakele Elžbieta ant sosto. Szen dien pats gywenimas daro armija rewolucijos. Žalnierius saugsto kaleime tiek jaunu o nekaltu mokslininku, tiek ju waro i Siberija ar ant kartuwiu, jis gajnioja durtuwajs su syrinkuse jaunume, jis tur klausyt lupiku kuingu, jis atima paskutine karwe no warg dienio už skolas, ir mato beturti žmogulindant kiszeneje kraugieriu ezinowniku, Ar už taj dywaj kad nesenej state i suda pulkaunka Aszenbrenneri, aficierius Strombergatiechanowa, Rogaczowa, Pochitonowa? Aficierej pagelbejo nužudyt cara Aleksandra II; rewolucijos armija jau wysur tajsosy Rosijoje ir Latuwoje. Modline nesevej apkalinog daug aficieriu. O koki tur bajme caras, galime matyt isz to, kad caruj atsytikus kelaut gelžkelu per Adesos kampa tur stot ant surgybos 452 rajtu o 54208 pekszcziu žalnieriui! Neužilgu bus ten atmajnos, o mias

latuwiniukaj jeju nesnausme bet gatawimes gelbet sawo tewyne Latuwa, iszgelbesme.

Berlinas 20 was. Nesenej mire J. Kotka žiamajtis mokintojas ant skripkos akademijoje muzikos Berlyne; o mire mieste Davos Szvicarijoje.

AMERIKA.

Diena 23 was West Shenandoah majnoe požejde sunkej Lenczaucka, wargej kas bus isz jo, ba suskalde galwa ir sulauže kojas. Lenczauckas dangiaus ne kad miataj kajp jau ira Amerikoje; jo paty ir wajkaj pasyliko tewyneje.

APGARSINIMAI.

Redisteje UNIJOS galema gauti knigas

(Lidwimo M. Twarauško)

Praractvos Michaldos	25 c.
Morfeuszas izgulditojas sapnu.....	30 c.
Istorija Ali-Babos	30 c.
Auszros Kalendorius ant metu 1885 ..	35 c.
Tewynainiu giesme p.Wyturio	10 c.
Auszra ant wyso meto	2 dol.
o wienas numeris.....	20 c.
Auszros Kalendorius ant 1884 m.	25 c.
Oszkabalu dajnos	25 c.
Lietuwiszkas swapinys	10 c.
Drazdausko swicuzkos ir szwentos giesmes.....	15 c.
Miglowaros dajnos	25 c.
Kuigos tejsibiu.....	25 ct.
Istorija i moteriu.....	1 dol.
Nerio pamokslaj.....	25 c.

MIKOLAS TWARAUCKAS

Joculantis Agentas

Hamburgo ir Amerikiszkos kompanijos del Lietuwiniuku ir Lanku

parluoda Szifkortes isz New Yorko Hamburga po po \$ 10.
Isz Hamburgo i New Yorka..... \$ 10.
Isz New Yorko i Hamburga ir atgal \$ 20.
— Tejpogi iszmajau ir siuceziu piningus wysas dalys Europos ir kitas žemes.

— Kas nor waziuot i Europa, arba isz Europos atsyimt pas sawo giminia arba pazistma tegul pasyskubina su iszpirkimu szifkortes, nes trumpam czese pabrangs.

Atėjus pas mane, kožnas gal but pewar kad i rankas sukeziu ir kraugieriu nepapras.

DR. M. J. B. MESSEMER

151 SECOND AVE., bet. 9th and 10th

Office Hours: 8-9 P.M.
12-1 P.M.
7-8 P.M.

Pasybajgus apsakuj „Motina ir dukte“ ir spandinama „Grajkiszka gimine“

Kožnam praszancziam, nors nebuto siuntias piningu, siucezeme wiena numeriant parodimo.

UN
We
The on
New York
New York
States and F
Rates of
one inch
...
All commu
addressed to
M. TWA
11 Allen St.
N 7
Prac
juokinga
sta kajp
hant dan
stowy st
lines ge
duo tiak
dangaus.
se, riede
wakaru
žmones
la, prag
rusiuju.
welnej,
ir nor pi
mima sa
jos (žwa
mu mio
žwajgž
ausmet
tys — v
gimines
tjpp da
tebejo
ties nek
deda in
lis, rug
žynoda
skajto,
wysas
damy l
dedaw
skajte
ka tyk
taje t
tas —
sa, ju
ženge
žiam
lo, pa
gumu
Ptole
kada
(Kop
žiam
ratas
leris i
wisat
I
žyno
we ji
paris
maps